

МОНІТОРИНГ ШЛЮБНО-СІМЕЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДИХ ПОДРУЖНІХ ПАР м. КИЄВА

У даній статті пропонується аналіз міжособистісної взаємодії молодих подружніх пар на основі проведеного соціологічного дослідження. Для отримання емпіричної інформації були застосовані методологічні розробки авторів: О.Волкової, Г.Трапезнікової, В.Століна, Ю.Альошиної, Є.Дубровської. На основі розроблених зазначеними авторами методик, а також залученні окремих додаткових питань, був розроблений опитувальник, направлений на моніторинг таких блоків сімейної інтеракції: дітородні орієнтації, інтимні стосунки, статеворольовий розподіл та комунікативні практики подружжя. Проведене соціологічне дослідження дозволило здійснити огляд сучасного стану сімейних відносин у молодих подружніх пар. Аналіз представлений у гендерному розрізі та на основі групування за подружнім стажем пари. У результаті аналітичного моніторингу були виявлені зори ризику, що можуть деструктивно впливати на сім'ю. Запропонована тематика дослідження являється актуальною для розширення області та глибини дослідження.

Ключові слова: сім'я; внутрішньосімейна взаємодія; дітородні орієнтації; сімейна адаптація; комунікативний аспект сімейних відносин; задоволеність шлюбом; соціологічне дослідження.

Постановка проблеми: Молоді подружні пари становлять великий інтерес для наукового вивчення. Вони являються не лише активними соціальними агентами, суб'єктами соціальних змін та перетворень, а і основним ресурсом демографічного відтворення. Трансформаційні зміни, торкаючись всіх сфер людського життя, не оминають і сімейну сферу. Видозмінюються форми сімейних відносин, змінюється тип міжособистісних стосунків, продукується новий тип відносин, що йдуть у ногу з «сучасним світом». Але чи завжди ці трансформаційні процеси ведуть до прогресу? Чи є зміст говорити про певний занепад, деградацію у сімейних відносинах, де глобалізаційні зміни розмивають межі, що так довго формувалися культурною спадщиною. Молода сім'я, на відміну від подружніх пар з великим стажем подружнього життя, являється особливо чутливою до змін, оскільки в ній ще не сформована чітка рольова структура, розмиті межі владних сімейних відносин, не встановлений чіткий сімейний сценарій, не узгоджена внутрішньосімейна взаємодія. Проблемна ситуація полягає в суперечності між потребою у соціально-психологічному захисті молодої сім'ї та відсутності реально діючих комплексів допомоги. Розгляд аспектів внутрішньосімейної взаємодії представлений в якості аналітики мікроклімату в родині та аналізу диспозиційних особистісних утворень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження внутрішньосімейної взаємодії є об'єктом інтересу багатьох науковців: соціологів, психологів, демографів, економістів. Особливу цінність мають сучасні дослідження, що базуються на багатому методологічному комплексі. Науково-економічний та суспільно-політичний журнал «Демографія та соціальна економіка» [14] торкається питань демографії, зайнятості, соціально-трудових відносин та соціальної політики на території України та проводять широкомасштабні соціологічні дослідження під егідою інституту демографії та соціальних досліджень імені В.М. Птухи НАН України. Так у статті С.Ю.Аксьонової «Соціальні очікування і установки щодо демографічної поведінки: гендерні відмінності» [14, с. 52-62] на основі результатів Європейського соціального обстеження та спеціальних вибіркових соціально-демографічних обстежень (М.В.Птухи НАН України) продемонстровані основні очікування і установки українців відносно демографічної поведінки у гендерному розрізі. Також продемонстровано аналітику дітородних установок в територіальному розрізі країн, що брали участь в опитуванні: Росії, Франції, Швеції, Словаччини, Болгарії, Естонії та інших). Монографія «Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти» [13] присвячена актуальним питанням демографічної поведінки, способу

життя, системи цінностей, соціально-економічного становища молодіжної групи. Робота містить статистичні дані на основі проведених моніторингів, таких як «Молодь України – 2010 рік», соціально-демографічне обстеження «Сім'я і сімейні відносини» (2009 рік), «Сім'я і діти» (2009 рік) та дані Держкомстатистики [5]. На основі статистичного матеріалу здійснено опис стану уявлень молоді про сімейну сферу, визначення дітородних орієнтацій, уявлення про ієрархію владних відносин та статево-рольові уявлення. Характер сімейного спілкування в залежності від впливу рольових очікувань продемонстрований у роботі Н. Є. Хлопоніної [17]. У висновках дисертаційної роботи автор виокремлює компоненти сімейного благополуччя, визначаючи рольову структуру сім'ї як головну детермінанту ефективного функціонування родини.

Взаємозв'язок між репродуктивними установками і рольовим розподілом був продемонстрований у роботі «Детермінанти репродуктивної поведінки населення і фактори сімейного неблагополуччя: результати панельних досліджень» Л.Н.Овчарової [6]. Важливий внесок даної роботи полягає у практичній демонстрації взаємовідносин держава-сім'я: розкриті аспекти державної підтримки сімей з дітьми через соціальні трансфери.

Циклічність сімейного життя детермінує особливості протікання взаємовідносин у подружжі. Так у своїй дисертаційній роботі «Сімейні труднощі і оволодіння поведінкою на різних етапах життєвого циклу» Білорукова Н.О. [4] емпірично обґрунтувала вплив певних параметрів подружніх відносин (довіра, задоволеність шлюбом, якість дитячо-батьківських відносин) на конструктивність оволодіння поведінкою і соціально-психологічної адаптованості членів родини.

Створюючи свою сім'ю подружжя утворює конгломерат «Ми», який чітко усвідомлює свої умовні межі. Взаємодія подружжя з іншими індивідами може розглядатись як відносини «ми-вони». Дослідницький інтерес часто орієнтований на роль батьківської сім'ї. Кандидат психологічних наук – Мерзлякова С.В у статті «Батьківська родина як орієнтуючий образ у сімейного самовизначення молоді» [10] представляє результати емпіричного дослідження, що виявило вплив характеру емоційного зв'язку і рольової структури батьківської сім'ї на особливості розвитку компоненту сімейного самовизначення юнаків та дівчат.

Окремий інтерес становлять сім'ї в яких вже є діти. Особливостям взаємодії між батьками і дітьми присвячена робота Самотаєвої Е.О. Особливості взаємин батьків з підлітками у сучасних сім'ях [15]. В результаті проведеного дослідження була підтверджена гіпотеза стосовно детермінованості дитячо-батьківських відносин збалансованістю і функціональністю сімейної системи. Соціологічні і демографічні аспекти сім'ї та батьківства висвітлені у роботі Міхеєєвої А.Р. [11] Робота, яка являється навчальним посібником, містить опис тенденцій в процесах трансформації

у шлюбні, сім'ї дітородженні в межах Росії. У роботі розкриті актуальні теми співмешкання як альтернативної форми шлюбу, позашлюбного народження дітей, соціальні аспекти батьківства (роль чоловіка у вихованні дитини).

Отже, аналіз публікацій дає можливість констатувати різновекторну направленість в дослідженнях сім'ї: демографічні обстеження з орієнтацією на вивчення дітородних установок, складу сім'ї, її соціо-економічного стану; окремі дослідження присвячені суто внутрішньо-сімейній взаємодії подружжя; соціо-психологічний аналіз сімей, що мають дітей (з концентрацією уваги на особливостях протікання взаємодії батько-мати-дитина); аналіз взаємодії подружжя з членами батьківської родини.

Мета статті: на основі проведеного соціологічного дослідження продемонструвати сучасний стан взаємодії молодих сімейних пар м. Києва на основі аналізу: дітородних орієнтацій, інтимного життя подружжя, статево-рольового розподілу, комунікативної сфери подружжя.

Основні завдання:

- відобразити дітородні орієнтації опитаних респондентів
- окреслити ступінь укоріненості гендерних стереотипів в молодих парах
- розглянути компоненти адаптаційних процесів у молодого подружжя на основі векторів інтимного життя та комунікативних процесів
- продемонструвати загальну картину внутрішньо-сімейних відносин молодих подружніх пар

Виклад основного змісту. У даній статті продемонстрований досвід відносно нової методики інтернет опитування на основі платформи Google. За допомогою цього ресурсу була створена онлайн форма для опитування, що була розіслана респондентам віком від 19-35 років та перебувають у офіційно-зарєєстрованому шлюбі та проживають у місті Київ. У власному вибіркового обстеженні до групи осіб, що детермінувались як молоді сім'ї, потрапили респонденти, що на основі Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» підпадали під цю групу. «Молода сім'я – подружжя, в якому вік чоловіка та дружини не перевищує 35 років, або неповна сім'я, в якій мати (батько) віком до 35 років» [8] а також був врахований термін подружнього життя, до обмежувався стажем офіційно зарєєстрованого шлюбу тривалістю 1-5 років. Вибіркову сукупність проведеного моніторингу склали 50 осіб, що є 25-ма подружніми парами, проживають у м.Київ. Проведене соціологічне дослідження у даній статті буде позначено як «Київ-2014». Методологічний комплекс склали окремі блоки питань з методик: «рольові очікування і домагання у шлюбі (род)». О.Волкової, Г. Трапезнікової, Тест-опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В.Столін, Т.Романова, Г.Бутенко) Методика «Розподіл ролей у сім'ї» (Ю.Є.Альошина, Л.Я.Гозман, С.М.Дубовська) [7]. Також був залучений досвід дослідження «Молодь

2010» [13], що було орієнтоване на дослідження молодих сімей та їх очікувань і установок. З проведеного соціологічного опитування «Київ-2014» у даній статті будуть представлені окремі блоки такі як: дітородні орієнтації, інтимне життя респондентів, статево-рольовий розподіл, комунікативна сторона взаємодії. Для обробки статистичної інформації залучено spss statistics 17.

Виокремлені та запропоновані до розгляду блоки (дітородні орієнтації, інтимне життя, статево-рольовий розподіл та комунікативні практики подружжя) являються емпіричними референтами у дослідженні сімейної взаємодії респондентів.

Репродуктивні установки молодої подружньої пари являються важливим елементом дітородної активності родини. Прийнято розрізняти намір респондентів щодо бажаної та запланованої кількості дітей. Ці показники формують під впливом зовнішніх факторів і тому не завжди бажана кількість дітей може співпадати з показниками запланованої кількості. Говорячи про бажану кількість дітей, опитані респонденти, на основі частотного аналізу, демонструють 68 % перевагу за двох і трьох – дітні сім'ї. Гендерний зріз демонструє збереження цієї тенденції: 80 % опитаних чоловіків і 56 % опитаних жінок бажать мати двоє або троє дітей. Дані показники являють підтвердження того, що в сучасній українській сім'ї зберігаються бажання українців мати двох-трьох дітні сім'ї. Так у соціально-демографічному обстеженні «Молодь України, 2010» більше 60 % подружній пар, що проживають у містах, виражають своє бажання мати двох та трьох дітні сім'ї (з переважною орієнтацією на двох дітей) [13]. Проте, говорячи про заплановану кількість дітей ми можемо спостерігати певні відмінності: 56 % чоловіків орієнтують на двох-трьох дітні сім'ї, в той час коли жінки у своїх планах частіше (56 %) говорять про одну дитину. Спроба визначити причину такого неспівпадіння спонукала залучити аналіз уявлення респондента про свої фінансові можливості. Результати продемонстрували, що чоловіки являються більш впевненими у своєму фінансовому положенні. Так, 56 % чоловіків вважають що здатні забезпечити всі необхідні витрати на народження першої (наступної) дитини, у той час коли відсоток впевнених у цьому жінок становить лише 40. Впевненість у стабільності доходу для забезпечення майбутнього дитини виражають 60 % опитаних чоловіків, і лише 32 % опитаних жінок. Тобто, можна сказати, що відмінності у оцінках сласного фінансованого становищу продукує відмінності у запланованій кількості дітей. Народження первістка у молодого подружжя є подією радісною, але й такою, що вимагає докорінних трансформацій на побутово-економічному рівні та рівні особистісної взаємодії. Л.Б. Шнейдер [19] відмічає, що народження дитини змінює ролі подружжя, їм доводиться пристосовуватися до нового способу життя, до виросли психічним і фізичним навантаженням, обмеженням загального

дозвілля, необхідності більших ресурсних витрат, злагодженість сімейної взаємодії. В.Целуйко [18, с. 96] також зазначає, що з народженням дитини сім'я стрімко переходить на наступну «вікову ступінь», з новими особливостями, радощами і складнощами. І не всі подружжя до цих стрімких переходів є готовими, оскільки іноді народження дитини не є запланованою подією. Дослідження «Київ-2014» продемонструвало високі статистичні показники готовності до знаходження вільного часу (для проведення його з дитиною) та взаємної підтримки партнера у питаннях про народження первістка або ж наступної дитини. Проте, говорячи про готовність залишити кар'єру заради виховання дитини, жінки в 2, 5 рази частіше виражають готовність це здійснити, що являється черговим підтвердженням особливостей гендерного розподілу сімейних ролей в родинах патріархального типу.

Функціональний розподіл ролей в родині являється інтересом багатьох досліджень. Грунтуючись на сформованих в першу чергу первинною групою, комплекс стереотипів стосовно гендерного розподілу ролей в родині часто виступає причиною для непорозуміння у молодій родині. З твердженням про те, що чоловік має доглядати дитину на рівні з дружиною погодилось 68 % жінок і лише 32 % чоловіків. Відповіді стосовно того, що чоловік має виконувати хатню роботу на рівні з дружиною (погодження або не погодження з твердженням) розподілились майже 50 на 50 серед групи чоловіків, а от жінки продемонстрували високий відсоток відповідей за те, що б чоловіки виконували хатню роботу на рівні з ними – 64 % за. Виходячи з представлених розподілів можна сказати, що для жінок на сьогоднішній день існує потреба (визначена на основі вищого відсоткового показника відповідей жінок) долучення чоловіка до справ, що на основі гендерного розподілу були детерміновані як «жіночі». Позитивною тенденцією у боротьбі з гендерними стереотипами став розподіл в якому 45 % чоловіків відмітили, що годувати і доглядати всіх в сім'ї – це не є основна задача дружини. Це говорить про позитивну тенденцію в побудові внутрішньо-функціонального розподілу молодих сімей, де роль дружини не обмежується виконанням господарських робіт. Але в той же час, говорячи про основну функцію чоловіка як годувальника, такого що за головну свою турботу має забезпечення матеріального добробуту і побутового комфорту в сім'ї – 88 % чоловіків (і 76 % жінок) відповідають на це питання згодою. Це говорить про те, що стереотип про головну чоловічу роль є глибше укорінений у свідомості респондентів. Було також встановлено зв'язок між формою проживання (разом з батьками чи окремо) та уявленнями про чоловічу роль в молодій родині. Так, респонденти, що проживають з батьками, частіше погоджуються з тим, що чоловік має доглядати за дітьми не менше ніж дружина. Також наявність синього зв'язку проде-

монструвала форма проживання і уявлення про те, що найголовніша турбота дружини – доглядати і годувати. Цікаво, що респонденти, що живуть разом з батьками демонструють вищий відсоток відповідей – згод на це питання. Уявлення про роль чоловіка як такого, що має забезпечувати матеріальний добробут також різнить в залежності від форми проживання: так 84 % з тих, що проживає з батьками виражають згоду з цим твердженням (на противагу 78 % тим, що проживають окремо). Можливо, таке уявлення про обмеження ролі дружини і сприйняття чоловіка як годувальника формується на основі досвіду рольового розподілу в батьківській родині.

Адаптаційні процеси у перші роки подружнього життя є процесом складним та стосується всіх без винятку сфер сімейних відносин: матеріально-побутових, морально-психологічних і інтимно-особисті. Успішність цієї адаптації перш за все індивідуальна, але швидкість її втілення може бути підвищення шляхом взаємної підтримки. Важливо відмітити і гендерні особливості адаптації у сім'ї: «Чоловіки виявляються чутливими до матеріально-побутовим незручностей і труднощів фізичної адаптації, а жінки виявляють більшу стурбованість недостатністю (з їхньої точки зору) почуття любові й поваги» [16]. Адаптаційні процеси варто вивчати на фоні темпорального виміру – стажу сімейного життя. Так, Альошина Ю.Є. відмічає залежність між стажем шлюбу та задоволеністю ним, що може бути зображена як крива U-подібної форми. [2.] Для молодих сімей (чий стаж подружнього життя сягає до 5 років) кризові періоди можуть бути найбільш часто виражені у перший рік подружнього життя (коли адаптаційні процеси лише починаються і необхідність сумісного життя та взаємодії вимагає великих обопільних зусиль) і на 5 році подружнього життя (коли спостерігається зникнення романтичних настроїв, необхідність нових вражень та емоцій та складність досягнення їх в силу буденних перепетій та порушення стійкості сімейної системи із за суперечок та протиріч між подружжям, що були накопичені до того та набули свого інтенсивного вираження)

Сексуальна взаємодія являється важливим аспектом адаптації. Цікаво відмітити, що подружні пари з шлюбним стажем 1 рік демонструють високий показник згоди (майже у 3 рази вищий ніж у інших груп) з положенням про те, що сімейне щастя залежить від сексуальної гармонії аніж усі інші групи респондентів з більшим стажем. Проте, оцінюючи загальну ситуацію, молоді подружні пари не вбачають інтимне життя як головний фактор від якого залежить щастя у шлюбі. Цікавою виявилась інформація з приводу того, хто у подружжі має більший вплив / відповідальність на гармонію та взаємну задоволеність сексуальними стосунками. Респондентам були запропоновані питання по типу «Від кого у вашій родині залежить взаємна задоволеність інтимними відносинами?» та «Майже всі подружні пари час від

часу зазнають труднощів в інтимних відносинах; як ви вважаєте, від кого це може залежати у вашій сім'ї (вільно або мимоволі) більшою мірою?» і запропоновані відповіді, що можна об'єднати у три групи: «більшою мірою від чоловіка», «більшою мірою від дружини» та «від обох». Неочікуваним результатом виявилось те, що як переважна кількість жінок, так і переважна кількість чоловіків вважають, що саме від дружини залежить взаємна задоволеність. Пояснення такого розподілу відповідей може бути описане в рамках теорії диференціації ролей Т.Парсона, згідно якої чоловіки забезпечують виконання інструментальної ролі, що виражається в забезпеченні засобами існування, а жіночки – експресивної, що полягає у забезпеченні інтеграції членів родини, внутрішньої гармонії. І задоволеність інтимним життям може виступати саме таким показником внутрішньої гармонії.

Комунікативні процеси являються важливою частиною внутрішньої взаємодії подружніх пар. Саме від їх інтенсивності, направленості, відкритості, характеру та успішності залежить швидкість налагодження внутрішньо-сімейної взаємодії. У статті «природа виникнення конфліктів молодого подружжя» А.С. Бабич [3] зазначає, що велика кількість конфліктних ситуацій пов'язана з комунікативними аспектами в сім'ї. Так, на основі використання методики «Спілкування в сім'ї», А.С.Бабич констатує, що лише 20 % респондентів відзначають рівень взаєморозуміння зі шлюбним партнером як високий, а за шкалою «довірливості у спілкування», 60 % відзначають свій рівень довірливості як середній, 20 % – як низький, і 20 % як високий. Показники схожості у поглядах розподілились наступним чином: 10 % відзначило високий рівень у схожості поглядів, а інші – 90 % – як середній [3]. На основі цих трьох відзначених показників автор робить висновок про наявність незадовільного рівня комунікативних процесів у молодих подружніх пар. Цікаво відмітити, що результати дослідження «Київ-2014» продемонстрували, що чоловіки частіше погоджуються з твердженням про те, що у них немає секретів від своїх дружин.

Наявність спільного захоплення / хобі сприяє тому, що молоді подружні пари в своєму арсеналі спілкування мають фрази, вирази, котрі означають одне й теж саме для обох і вони з задоволенням їх використовують. А також, як чоловіки так і жінки, говорять про уміння спрогнозувати чи сподобається чоловіку / дружині фільм, вистава, книга, концерт, тобто, молоді подружні пари добре орієнтуються в вподобаннях один одного. Тобто, можна припустити, що не дивлячись на наявність тем, на які подружжю складно спілкуватись один з одним – загальний рівень комунікативної взаємодії є високим.

Висновки. Зміни соціокультурного простору та їх динаміка обумовлює необхідність акцентуації уваги на тих трансформаціях, що відбуваються в сімейній сфері. Виражені чіткі негативні зміни у

цій області, такі як: ріст кількості розлучень серед молодих сімей, падіння рівня задоволеністю шлюбом, функціональна неспроможність молодої сім'ї та погіршення адаптивних можливостей – все це ми можемо спостерігати в молодих сімейних парах. Проживання молодих подружніх пар разом з батьківською сім'єю є вимушеним. Подружжя, усвідомлюючи неспроможність забезпечити належні умови для проживання з дитиною воліє залишитись під батьківським дахом в очікуванні фінансових покращень та нових можливостей. Спільне проживання з батьківською сім'єю впливає на формування стереотипних уявлень про чоловіка годувальника, та дружину – що має лише опікатися родиною та дітьми. Це може бути пояснене тим, що молодята намагаються будувати власні відносини за моделлю відносин своїх батьків, які відтворюють такого типу стереотиповану поведінку. Дітородні настрої опитаних респондентів корегувались на основі усвідомлення несприятливої політичної та економічної ситуації а також визнання нестабільності матеріального положення та нестачі фінансів. Бажана кількість дітей являється більшою, аніж запланована. Питання адаптаційних процесів для молодих сімей постає досить гостро – кризовими на цьому етапі є перші роки подружнього життя, коли виникає необхідність двом індивідам з своїми особливими звичками та уявленнями взаємодіяти спільно. Другий критичний період може досягати свого апогею у період 5 років, коли відчувається необхідність пошуку вражень, зміна внутрішньої організації та жага до відновлення тих романтичних настроїв, що панували на початку відносин. Задоволеність сексуальних потреб на думку респондентів, являється хоч і не головним але важливим аспектом у визначення задоволеності шлюбом. Сексуальна незадоволеність являється підґрунтям для багатьох подружніх конфліктів. Відповіді респондентів продемонстрували, що пари з шлюбним стажем в 1 рік становлять групу з найвищим рівнем сексуального задоволення. З

цього можна зробити висновок, що стаж шлюбу може мати вплив на характер сексуальних відносин і з його ростом показник задоволеності може знижуватись з різних причин – недостатня кількість сексуальних контактів, жага урізноманітнити сексуальне життя, тощо. Комунікативна активність в середині молодих подружніх пар була визначена як достатня. Проте, як було виявлено, що пари з стажем 4 роки мають секрети від свого партнера, або ж не завжди все розповідають про свої відносини з іншими людьми. В той же час пари є відкритими до спілкування. Таким чином, можна сказати, що докорінні трансформаційні зміни не так глибоко проникли в українську міську молоду сім'ю, що відображається на основі статево-рольового розподілу, проте позитивна тенденція боротьби з стереотипом обмеження жіночої ролі лише домашніми турботами вже намічена. Сучасна молода сім'я виражає стурбованість економічною та політичною ситуацією, і в залежності від цього планує своє життя не так, як хоче вона, а так, як це дозволяють умови, орієнтуючись на одностаттні сім'ї. Перспектива тематики проведеного соціологічного дослідження може бути розширена на основі збільшення вибіркової сукупності, а також за рахунок включення більшої кількості блоків питань у опитування. Такого роду розширювальні заходи дозволять більш повно охопити всі компоненти внутрішньо-сімейної взаємодії. Це дасть можливість побудувати схему сімейних відносин молодих подружніх пар з виділенням основних проблемних сфер – тих сфер, в яких явлення чоловіка та уявлення дружини кардинально різняться. Можна припустити, що чим більша буде узгодженість у соціальних уявленнях чоловіка і дружини стосовно особливостей протікання внутрішньо-сімейної взаємодії – тим більш згуртована буде родина. І навпаки. Визначення проблемних зон дасть можливість розробити спеціальні програми (політичні, соціальні, психологічні), що були б направлені на їх ліквідацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Boss P.Y. Normative Family Stress: Family Boundary Changes Across the Life-Span // Family Relation. Oct. 1980. Vol. 29. N 4. P. 20.
2. Альошина Ю.С. Удовлетворенность браком и межличностное восприятие в супружеских парах с различным стажем семейной жизни [текст] / Ю.Е. Алешина – М., 1985 – 250 с.
3. Бабич А.С. [Електронний ресурс] Природа виникнення конфліктів молодого подружжя Режим доступа <http://mp.uuo.edu.ua/>
4. Белорукова Наталья Олеговна. Семейные трудности и совладающее поведение на разных этапах жизненного цикла семьи : диссертация ... кандидата психологических наук : 19.00.05. – Кострома, 2005. – 240 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Детерминанты репродуктивного поведения населения и факторы семейного неблагополучия: результаты панельных исследований. [текст] / Л.Н. Овчарова // Серия «Научные доклады: независимый экономический анализ», № 211. Москва, Московский общественный научный фонд; Независимый институт социальной политики, 2010, -248 с.
7. Діагностика сімейних відносин [Електронний ресурс] /Волкова, Трапезнікова, Альошина, Л.Я.Гозман, Є.М.Дубовська В. Столін, Т. Романова, Г. Бутенко Режим доступа: <http://vashpsixolog.ru/psychodiagnostic-school-psychologist/60-diagnosis-of-family-relationships>
8. Законодавство України [Електронний ресурс] Режим доступа <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

9. Карцева Л.В. Семья в трансформирующемся обществе//Вестник МГУ. Секц. 18. 2004. № 1.С.27
10. Мерзлякова С.В. Родительская семья как ориентирующий образ семейного самоопределения молодежи [текст] // Теория и практика общественного развития (2014, №2), 114-119 с.
11. Михеева А. Р. Брак, семья, родительство: социологические и демографические аспекты: Учеб. пособие / Новосибир. гос. ун-т. Новосибирск, 2001. – 74 с.
12. Мінухін А.С. Причини, умови розвитку та психотерапія сексуально-поведінкової дезадаптації молодого подружжя. //Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, Харків – 2008, -15с
13. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-Демографічні аспекти/За ред. Е.М.Лібанової. – К.: Інститут Демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
14. Науково-економічний та суспільно-політичний журнал «Демографія та соціальна економіка» –К.Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, № 2(16)2011. – 196 с.
15. Особливості взаємин батьків з підлітками у сучасних сім'ях / Е. О. Самотаєва [Електронний ресурс] // Проблеми сучасної психології. – 2013. – Вип. 21. – С. 647-658. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pspl_2013_21_59.pdf
16. Соціально-психологічна допомога молодій сім'ї [Електронний ресурс] / Дипломна робота Волгоград, 2004. Режим доступу: <http://ua-referat.com/>
17. Хлопоніна Н. Є. Вплив ролєвих очікувань подружжя на характер сімейного спілкування (Укр. яз.). Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.05 / Ін-т соц. та політ. психології АПН України. К., 2007. – 16 с.
18. Целуйко В. Психологические проблемы современной семьи [текст]/В.Целуйко, Изд.-У-Фактория, – 2008, -496 с.
19. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. Курс лекций / Л.Б.Шнейдер.-М.: Квітень-Прес, Вид-во ЕКСМО-Прес, 2000. – 512 с.

О. П. Золотнюк,

*Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченка, г. Киев, Украина*

МОНИТОРИНГ БРАЧНО-СЕМЕЙНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МОЛОДЫХ СУПРУЖЕСКИХ ПАР г. КИЕВА

В данной статье предлагается анализ межличностного взаимодействия молодых супружеских пар на основе проведенного социологического исследования. Для получения эмпирической информации были применены методологические разработки авторов: Е.Волковой, Г.Трапезниковой, В.Столина, Ю.Алёшиной, Е.Дубровской. На основе разработанных указанными авторами методик, а также привлечении отдельных дополнительных вопросов, был разработан опросник, направленный на мониторинг таких блоков семейной интеракции: детородные ориентации, интимные отношения, поло-ролевое распределение и коммуникативные практики супругов. Проведенное социологическое исследование позволило осуществить обзор современного состояния семейных отношений в молодых супружеских парах. Анализ представлен в гендерном разрезе и на основе группировки за супружеским стажем пары. В результате аналитического мониторинга были обнаружены зори риска, которые могут деструктивно влиять на семью. Предложенная тематика исследования является актуальной для расширения области и глубины исследования.

Ключевые слова: *семья; внутренне-семейное взаимодействие; детородные ориентации; семейная адаптация; коммуникативный аспект семейных отношений; удовлетворенность браком; социологическое исследование*

О. P. Zolotnyik,

Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv, Ukraine

MONITORING OF MATRIMONIAL INTERACTION OF YOUNG COUPLES FROM KIEV

The focus of the study of this article -a young married couple. An of young couples studying related with the fact that they are important agents of social and demographic changes. The object of scientific study in this article is the process of interaction between husband and wife with marriage duration from 1 to 5 years.The relevance of this article consists in the necessity of involving sociological expertise in family interaction studying to create an analytical report of the success of internally-family interaction. The internally-family interaction an important regulator of marital relations and infuses the overall functioning of the family. To develop the questionnaire the author involved methodology of marital satisfaction studying: «role expectations and aspirations in marriage»; questionnaire «atisfaction with marriage»; «Roles in the Family» technique. The sample of the study consist of 25 young married couples that leave in Kiev.Presentation of results of this study, based on the blocks: childbearing orientation, intimacy, sex-role distribution and spouses communication. In the

conclusion to this work the author demonstrate successful and problem areas in the field of family interaction. This study can be expanded and used to develop a set of psychological help for young couples in order to facilitate the construction of strong family relationships.

Keywords: *family; internally-family interaction; the reproductive orientation; family adaptation; communicative aspect of family relationships; marital satisfaction, sociological research.*

Рецензенти: *Лозко Г. С., д. філос. н., професор;
Коробов В. К., к. соц. н., доцент.*

© Золотнюк О. П., 2015

Дата надходження статті до редколегії 10.03.2015